

Kadernota 2024

Versie: Vastgesteld door Raad

20 Juli 2023

Programma's

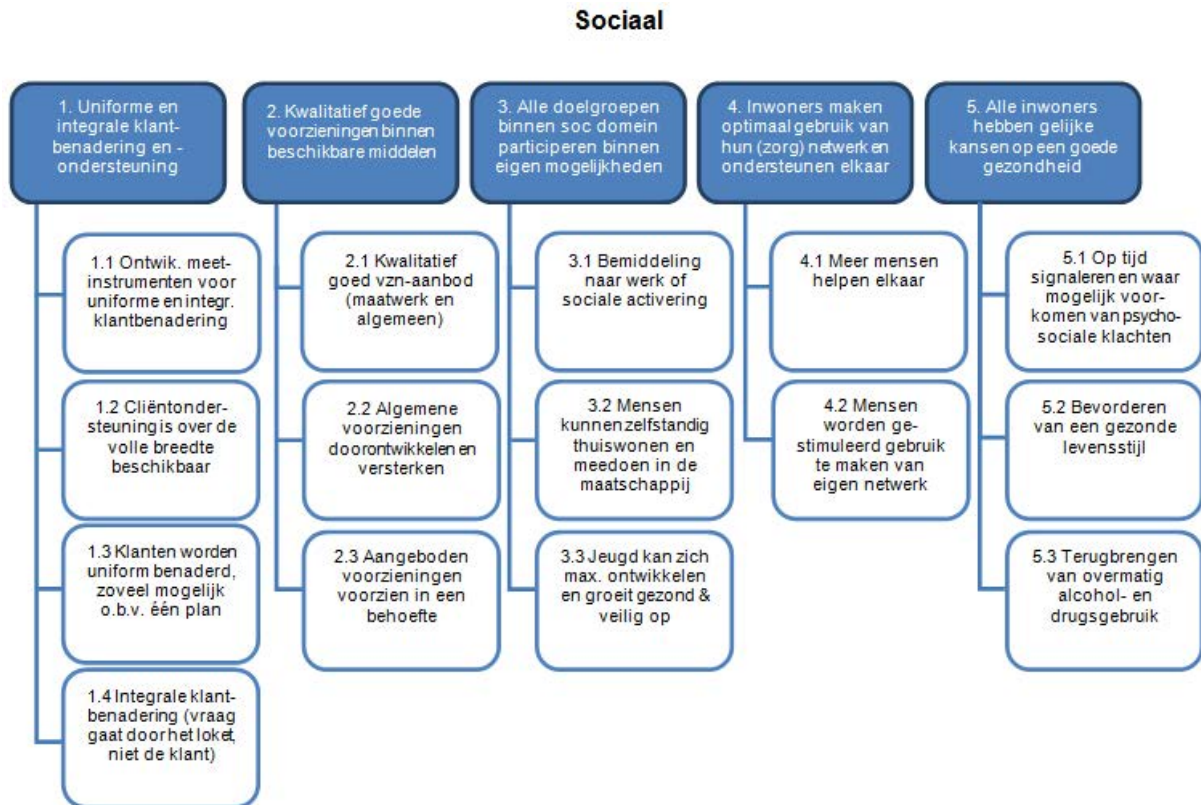
De programma-indeling is ongewijzigd en blijft voor de Begroting 2024
gelijk aan de programma-indeling van de Begroting 2023.

Sociaal	23
Veilig	29
Inkomen en Armoede	31
Vrije Tijd	34
Onderwijs	37
Gebiedsontwikkeling	39
Leefomgeving en Klimaat	44
Verkeer	49
Samen besturen	50
Financiën	55

Sociaal

Doelstellingen in één oogopslag

Overzicht ontwikkelingen

Sociaal	2024	2025	2026	2027
Autonome ontwikkeling				
Kostenontwikkeling jeugdzorg	-1.400	-1.400	-1.400	-1.400
Uitvoering Wet inburgering	-90	-90	-90	-90
Uitvoering Wet inburgering (dekking vanuit Rijksbijdrage)	90	90	90	90
Opvang ontheemden	-90	-90	-90	-90
Wonen	-50	-50	-50	-50
Kwaliteitsbewaking Jeugd/Wmo	-30	-30	-30	-30
Diemen voor elkaar (Welzijn Diemen)	-10	-10	-10	-10
Maatschappelijke Opvang en Beschermd wonen	-	-	-	-
Doorstroommaatregelen wonen 'Van Groter naar Beter'	-20	-	-	-
Totaal Autonome ontwikkeling	-1.600	-1.580	-1.580	-1.580
Nieuwe ontwikkeling				
Tweede fase uitbreiding jongerenwerk (Welzijn Diemen)	-100	-100	-	-
Loket aanvraag lokale voorrang	-	-	-	-
Totaal Nieuwe ontwikkeling	-100	-100	-	-
Risico				
Hervormingsagenda Jeugd	-	-	-	-
Totaal Risico	-	-	-	-
Eindtotaal	-1.700	-1.680	-1.580	-1.580

Autonome ontwikkelingen

Kostenontwikkeling jeugdzorg

Indexatie budget jeugdhulp

In de 2^e kwartaalbrief 2023 is € 900.000 aangevraagd om het budget jeugdhulp te indexeren. Dit is een meerjarige budgetwijziging. Deze indexering kunnen we deels opvangen door de stelpost indexering voor structurele loon- en prijsverhogingen.

Daarnaast verwachten we dat de indexatie per 2024 ongeveer 5% zal bedragen (gebaseerd op de voorlopige OVA¹-index). Dit betekent een verhoging van de tarieven à € 500.000 per 2024. Op basis hiervan stellen we voor om de budgetten jeugdhulp (preventief, ambulant en specialistisch) per 2024 structureel met € 1,4 miljoen te verhogen.

Taakstellende bezuiniging kosten jeugdzorg

Al enige jaren staat er een taakstellende bezuiniging voor de kosten van de jeugdzorg begroot. Het Rijk bezuinigt vanaf 2026 op de jeugdkosten. De bezuiniging van het Rijk sluit aan op de taakstellende bezuiniging die we onszelf hebben opgelegd. Voorstel is aan te sluiten bij de bezuiniging zoals het Rijk deze verwacht en de eigen gemeentelijke bezuiniging te laten vervallen. Het is nog steeds onze verwachting en streven om na enige jaren de jeugdzorg efficiënter in te richten dan vóór de transformatie.

¹ Overheidsbijdrage in de Arbeidskostenontwikkeling

Oplopende kosten

Bij de jaarrekening 2022 hebben we te maken gehad met een kostenoverschrijving op jeugd. Deze overschrijding valt buiten de hoogspecialistische (Lumpsum) bekostiging. Uit de eerste analyse blijkt dat:

- deze kosten voortkomen uit segment B / eenvoudige jeugdhulp;
- over de gehele linie het berichtenverkeer hierbij achterstallig was;
- binnen dit segment meer speelruimte voor aanbieders was om te stapelen (meerdere 'goedkopere' zorgvormen);
- het gaat om een verhoogd aantal jeugdinstromers, te weten 50 unieke cliënten.

Beheersmaatregelen

We hebben hierdoor een aantal verbetermaatregelen genomen:

1. We zetten meer capaciteit in op het onderdeel contractmanagement om het berichtenverkeer meer bij te laten zijn en dit ook periodiek te toetsen via ervaringscijfers. Mogelijk maandelijks of per kwartaal;
2. We sturen op contractuele bepalingen zodat een zorgaanbieder bijvoorbeeld max. 5 procent aan achtergestelde instroom mag verwerken op het oude jaar - tenzij er echt in de laatste maand een flink instroom is geweest aan cliënten. Dit moeten we juridisch nog onderzoeken;
3. We breiden contractmanagement uit en intensiveren ook op segment B. Er zijn circa 144 zorgaanbieders in DUO-verband. Het terugdringen van stapeling via contractuele bepalingen is een vereiste.

Ondanks deze beheersmaatregelen is er een risico dat het budget voor specialistische jeugdhulp niet toereikend is. Wij blijven dit monitoren en informeren u over de voortgang in de reguliere planning- en controlproducten.

Uitvoering Wet Inburgering

Sinds 2022 voert de gemeente de Wet Inburgering uit. Hiervoor hebben we meer capaciteit nodig dan vooraf was ingeschat. We werken nu met tijdelijke ondersteuning door inhuurkrachten. Om inzicht te krijgen of er sprake is van een structureel capaciteitstekort vindt er een formatiescan plaats. De voorlopige inschatting is dat maximaal 1,0 fte € 90.000 nodig is. De kosten kunnen worden gedekt uit het uitvoeringsbudget Wet inburgering.

Opvang ontheemden

In 2023 heeft het college het besluit genomen om de werkzaamheden (beleid en uitvoering) rond opvang van ontheemden, asielzoekers en statushouders structureel in de gemeentelijke organisatie te borgen. Dit past ook bij de landelijke tendens en regelgeving om deze opvang uit de crisismatige aanpak te halen. We hebben de raad op 4 april 2023 geïnformeerd. Het structureel borgen betekent werkzaamheden helder en eenduidig beleggen en uitbreiding van werkzaamheden, zowel op het gebied van beleidsvoorbereiding als -uitvoering. De hiermee gepaard gaande kosten ramen wij jaarlijks op € 90.000.

Wonen

Diverse ontwikkelingen op het terrein van Wonen leiden tot taakuitbreiding. Daarbij gaat het om wettelijke en beleidsmatige ontwikkelingen die naast implementatie en borging ook leiden tot structurele beheer, realisatie- en, of coördinatietaken. Het gaat hierbij om de opvolging van de nieuwe woonruimteverdeling, de invoering van de Wet goed verhuurderschap (meldpunt), nieuwe wet- en regelgeving zoals de zelfbewoningsplicht, de huisvestingsverordening waaronder opkoopbescherming, regie op de volkshuisvesting. Daarnaast is ook ondersteuning nodig bij het uitwerken en toetsen en contractvorming bij woningbouwprogramma's en bij de regionale samenwerking voor de aanpak van MOBW en

de regioaanpak economische dakloosheid. Tot slot zien we ook een rol bij het uitwerken, toetsen en contractvorming bij woningbouwprogramma's.

Voor deze taakuitbreiding is voor beleidsondersteuning een budget van € 50.000 nodig.

Kwaliteitsbewaking Jeugd/Wmo

In 2022 hebben we een formatiescan en een efficiëntie-onderzoek uitgevoerd voor de uitvoerende taken voor Jeugd en WMO. Daaruit bleek onder andere dat er meer capaciteit nodig was voor kwaliteitsbewaking en -advisering. Deze capaciteit is vorig jaar niet uitgebreid.

In het afgelopen jaar zijn er extra taken bijgekomen voor leerlingenvervoer en voor jeugdzorg in het kader van datagedreven werken. Nu blijkt dat de huidige capaciteit niet voldoende is om de kwaliteitstaken en de nieuwe taken goed te kunnen blijven uitvoeren.

Op structurele basis hebben we hiervoor capaciteitsuitbreiding nodig van ongeveer € 30.000.

Diemenvoorelkaar (Welzijn Diemen)

Diemenvoorelkaar is sinds 2016 gegroeid en de taken zijn meer divers geworden waardoor de huidige formatie niet meer voldoet. Dit komt door:

- Een grotere naamsbekendheid van Diemenvoorelkaar waardoor er meer organisaties op het gebied van sport, kunst en cultuur de website bereiken. Dit komt door uitbreiding van de inzet van verschillende mediaplatformen zoals Facebook en Instagram om ook de jongere doelgroep beter te bereiken en het inspelen op maatschappelijke thema's zoals de coronapandemie en de oorlog in Oekraïne.
- Een steeds grotere groep ouderen die gebruik maken van de Buurthulpdienst. Deze is er voor ouderen en mensen met een fysieke beperking of een chronische beperking. Het aantal abonnees van de Buurthulpdiensten neemt steeds meer toe.
- Meer tijdsinzet voor het werven en begeleiden van vrijwilligers, zeker in de huidige maatschappij waarin vrijwilligers aantrekken en behouden lastig is.

Uitbreiding van deze werkzaamheden bedraagt € 10.000.

Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen (MOBW)

Vanaf 2024 krijgen de gemeenten direct de middelen voor nieuwe cliënten van de Maatschappelijke opvang. Tot 2024 trad de gemeente Amsterdam op als centrumgemeente. In het Regioplan Amstelland Beschermd wonen en dak- en thuisloosheid 'Een nieuwe start in Amstelland' hebben we afgesproken dat de regiogemeenten maatschappelijke opvang blijven mandateren aan de gemeente Amsterdam. De rijksbudgetten voor maatschappelijke opvang voor nieuwe cliënten maken we daarom over aan de gemeente Amsterdam. De gemeente Amsterdam heeft de afgelopen jaren tekorten op de MOBW-voorzieningen en zet eigen middelen in voor preventie, bijvoorbeeld via de opvang economisch daklozen. De gemeenten uit de regio Amstelland zijn met de gemeente Amsterdam in overleg over de omvang van het budget. We vragen voorsnog niet meer budget dan we van het Rijk ontvangen.

Doorstroommaatregelen wonen 'Van Groot naar Beter'

In Diemen kennen we de regeling waarbij huurders van een grotere sociale huurwoning van een corporatie naar een kleinere verhuizen en zo een bijdrage krijgen in de verhuiskosten. Deze regeling heet 'Van Groter naar Beter'. Met de corporaties en het Huurders Platform Diemen hebben we afgesproken dat de gemeente hier budget voor beschikbaar stelt. Dit budget bedroeg in 2022 en 2023 € 20.000 per jaar. Omdat de schaarste aan woningen

blijvend groot is en doorstroming van onveranderd belang is het voorstel om het budget ook in 2024 beschikbaar te stellen. In 2024 volgt een evaluatie.

Nieuw beleid

Tweede fase uitbreiding jongerenwerk

In september 2022 heeft het college besloten het jongerenwerk vanuit Stichting Welzijn Diemen (SDW) uit te breiden met een groeimodel. De uitbreiding van het jongerenwerk is nodig door de groei van de doelgroep, om de incidentele inzet naar aanleiding van de coronacrisis structureel te borgen en omdat er zorgen zijn om het (mentale) welzijn van jongeren, o.a. door de effecten van de coronacrisis op de jeugd. Uitbreiding van het jongerenwerk is nodig om de groeiende groep jongeren in Diemen op een goede manier te bereiken, hun talenten te ontwikkelen en hen te ondersteunen bij mentale, emotionele, sociale of financiële problemen. Sinds 2023 is structureel € 150.000 toegevoegd in de begroting voor de uitbreiding van het jongerenwerk. Vooruitlopend op een positieve evaluatie eind 2023 van de uitbreiding van het jongerenwerk, wensen we de tweede stap van het groeimodel te gaan zetten. Voor deze stap is een structureel budget van € 100.000 per 2024 nodig.

In deze tweede stap van het groeimodel komt er een vierde jongerenwerker bij en maken we één van de locaties van Welzijn Diemen geschikt voor een ontmoetingsplek/inloop voor jongeren. Door toevoeging van de vierde jongerenwerker ontstaan er twee teams per leeftijdsgroep waardoor jongerenwerkers zich geheel op één leeftijdsgroep kunnen richten. Ook is er dan meer capaciteit voor specifieke doelgroepen zoals het meidenwerk. Tot slot kan SDW jongeren benaderen en trainen om als rolmodel te fungeren en om via peer-to-peer interacties een positieve ontwikkeling bij andere jongeren te realiseren.

Op basis hiervan stellen we voor om het budget jongerenwerk voor 2024 en 2025 met € 100.000 te verhogen.

Loket aanvraag lokale voorrang

Om in aanmerking te komen voor lokale voorrang op een sociale huurwoning van een woningcorporatie moeten woningzoekenden een uittreksel uit het BRP te overleggen. Daaruit moet blijken dat de woningzoekende de afgelopen zes jaar onafgebroken ingezetene van de gemeente is geweest, dan wel daar gedurende de afgelopen tien jaar ten minste zes jaar onafgebroken ingezetene van de gemeente is. Om de toetsing te vergemakkelijken is er een app beschikbaar waarin corporaties kunnen zien of de woningzoekenden in aanmerking komen voor lokale voorrang. Woningzoekenden die daar geen gebruik van willen of kunnen maken, geven we de mogelijkheid een aanvraag te doen bij de gemeente. De gemeente zal voor hen een loket moeten inrichten. Daar maken we een plan voor, waarbij het loket waarschijnlijk onderdeel wordt van een bestaand loket (Wmo, Brede Hoed). Wij komen er bij de begroting 2024 op terug of voor de uitvoering extra fte nodig is.

Risico's

Hervormingsagenda Jeugd

Het Ministerie van VWS, zorgaanbieders, cliënten(vertegenwoordigers), professionals en de VNG stellen samen de Hervormingsagenda Jeugd op. Het huidige jeugdstelsel is niet houdbaar. Daarom werken deze partijen aan de hervormingsagenda om de hulpverlening te verbeteren en het jeugdstelsel beter beheersbaar te maken. De (concept) Hervormingsagenda Jeugd beschrijft de aanpak van een grote transitie die we de komende jaren met elkaar moeten maken. De agenda bestaat uit een groot pakket inhoudelijke

maatregelen die moeten leiden tot betere en beter passende zorg voor kinderen en gezinnen binnen een stelsel dat houdbaar is voor de toekomst (zowel financieel als in menskracht).

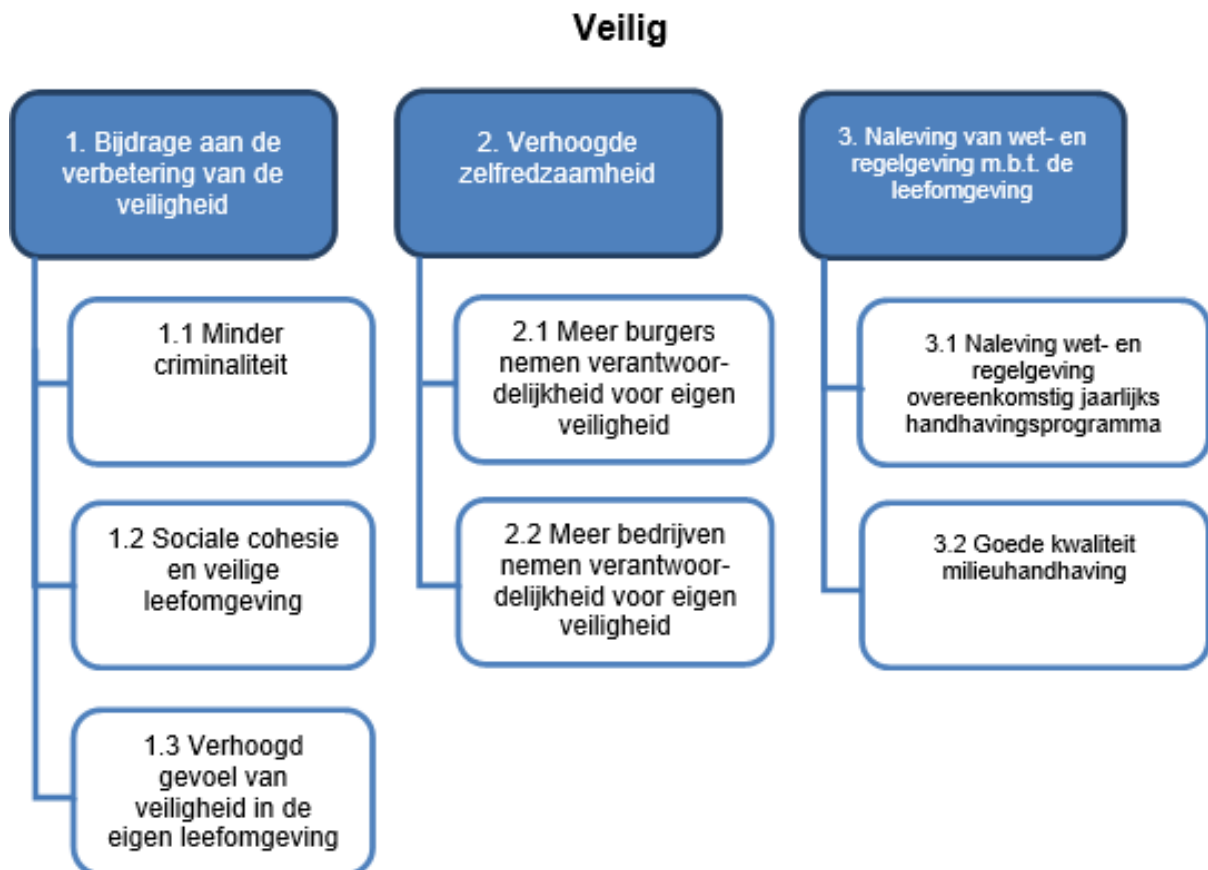
In april 2023 zijn gemeenten en Rijk het eens geworden (principeakkoord) over een passend financieel kader dat hoort bij het pakket aan inhoudelijke maatregelen die worden neergelegd in de Hervormingsagenda. Er is afgesproken dat in 2024 en 2025 de voorgenomen besparingen op jeugdzorg met in totaal € 385 miljoen worden verzacht. De bezuiniging vanaf 2026 blijft staan en zal per 2026 in één keer worden doorgevoerd. De hervormingsagenda is nog niet definitief.

De impact van de Hervormingsagenda Jeugd en de definitieve uitkomst van de onderhandelingen tussen Rijk en VNG over compensatie van de uitgaven voor jeugdzorg zijn dus nog niet bekend. Het bezuinigingspotentieel uit de hervormingsagenda kent een onzekerheid of de maatregelen de geschatte kostenbesparing opleveren en hoe realistisch tijdige realisatie is. Twee commissies gaan zich nog buigen over de vraag of de genoemde bedragen uit het principeakkoord realistisch zijn. De bezuinigingen staan haaks op de landelijke ontwikkeling dat er steeds meer geld nodig is voor jeugdhulp.

De verwachting is dat de (nog definitief vast te stellen) Hervormingsagenda Jeugd in 2024 nog geen budgettaire gevolgen zal hebben. De verwachting is dat vanaf 2026 de budgetten van het Rijk zullen afnemen. Zodra de hervormingsagenda definitief is zal worden aangegeven in hoeverre aanpassingen in de begroting nodig zijn.

Veilig

Doelstellingen in één oogopslag

Overzicht ontwikkelingen

Sociaal	2024	2025	2026	2027
Autonome ontwikkeling				
Veiligheidsregio	-95	-95	-95	-95
Totaal Autonome ontwikkeling	-95	-95	-95	-95
Nieuwe ontwikkeling				
Extra inzet bijzondere opsporingsambtenaren	-70	-70	-70	-70
Totaal Nieuwe ontwikkeling	-70	-70	-70	-70
Eindtotaal	-165	-165	-165	-165

Autonome ontwikkelingen

Veiligheidsregio

Minimum en basispakket

Het bestuur van de Veiligheidsregio (VrAA) heeft de afgelopen tijd meermaals gesproken over een toekomstbestendige financiering van de Veiligheidsregio. De VrAA heeft de knelpunten in een budgetbrief 2024 – 2027 en in de notitie 'Budgetvraagstukken VrAA/ BAA' beschreven en doet voorstellen deze aan te pakken door gerichte, extra structurele financiering vanuit de deelnemende gemeenten.

Het bestuur erkent dat er een financieringsvraagstuk ligt door het grote aantal (ook wettelijke) opgaven en nieuwe beleidsmatige taakstellingen. Het bestuur heeft daarom na een zorgvuldige procedure – waarin ook bureau Berenschot om een second opinion is gevraagd - besloten om de deelnemende gemeenten te vragen om aanvullende financiering ter beschikking te stellen. Voor Diemen bedraagt deze extra structurele bijdrage € 95.000.

Het bestuur vraagt de deelnemende gemeenten middelen vrij te maken voor het 'minimumpakket' en (aanvullend daarop) het 'basispakket' (de zogenoemde 'no regret' lijst). Daarmee wordt de basisbrandweerzorg gegarandeerd, de VrAA kan voldoen aan (nieuwe) wet- en regelgeving en een goed personeelsbeleid wordt geborgd.

Maatwerk

Hierboven is, als autonome ontwikkeling, aangegeven dat de Veiligheidsregio een minimumpakket en basispakket heeft ontwikkeld. Daarnaast bestaat er een optioneel "bestuurlijk keuzepakket", bestaande uit de thema's "sociaal werkgeverschap, duurzaamheid, wortels in de maatschappij en organisatie&bedrijfsvoering". De gevraagde bijdrage per gemeente is nog niet bekend. Wij komen hierop terug bij de begroting 2024.

Nieuw beleid

Extra inzet bijzondere opsporingsambtenaren (boa's)

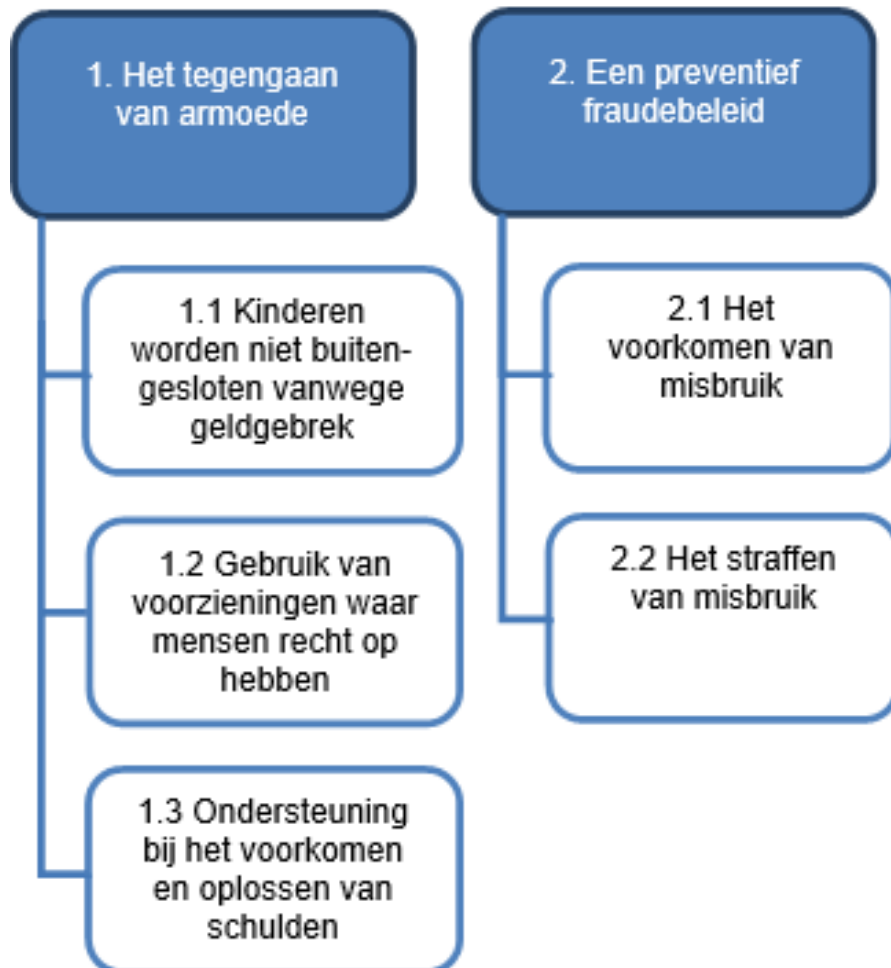
De gemeente Diemen wil met name in de avonden haar boa's kunnen inzetten.

Met de huidige bezetting lukt dat niet. Juist de avonddiensten zijn van belang om bepaalde handhavingstaken adequaat te kunnen uitvoeren. Denk aan de horeca-exploitatie, hangjongeren, grofvuil en toezicht op de industrieterreinen. Daarnaast is de groep boa's en toezichthouders nog relatief jong waardoor scholing en sturing noodzakelijk is. Gelet hierop wordt voorgesteld een extra boa aan te trekken. De kosten hiervan bedragen structureel € 70.000.

Inkomen en Armoede

Doelstellingen in één oogopslag

Inkomen en armoede

Overzicht ontwikkelingen

Inkomen armoede	2024	2025	2026	2027
Autonome ontwikkeling				
Bijzondere bijstand	-90	-	-	-
Totaal Autonome ontwikkeling	-90	-	-	-
Nieuwe ontwikkeling				
Beleid Participatiewet, Armoede en Schulden	-75	-75	-75	-75
Brede inzet op problematiek jongeren	-50	-50	-50	-50
Experiment met meer bijverdienen naast bijstandsuitkeringen	-	-	-	-
Uitbreiding Stadspas voor kinderen	-325	-165		
Totaal Nieuwe ontwikkeling	-450	-290	-125	-125
Eindtotaal	-540	-290	-125	-125

Autonome ontwikkelingen

Bijzondere bijstand

De afgelopen jaren zijn de budgetten bijzondere bijstand steeds overschreden. In 2022 is er een overschrijding geweest van € 130.000. Dat kwam vooral doordat veel statushouders gehuisvest zijn die vanuit de bijzondere bijstand inrichtingskosten hebben ontvangen.

Verder zijn er kostenstijgingen geweest voor onder meer:

- Kosten budgetbeheer / bewindvoering
- Studietoelage
- Aanvullende bijstand 18- tot 21-jarigen
- Woonkostentoeslag
- Overbruggingsuitkeringen (bij de opstart van nieuwe bijstandsklanten)

Problematische situaties bij bijstandsgerechtigden veroorzaken deze kostenstijgingen, zoals financiële problemen en een tekort aan betaalbare woningen. Ook is de wetgeving verruimd waardoor meer mensen bijvoorbeeld recht hebben op studietoelage. In Diemen hebben we veel aandacht besteed aan het terugdringen van het niet-gebruik van regelingen.

De verwachting is dat het Rijk de gemeenten (gedeeltelijk) zal compenseren voor de kostenstijgingen, echter is hier geen zekerheid over.

Om de inkomsten en uitgaven in 2024 beter in balans te krijgen, is een budgetverhoging noodzakelijk van € 90.000.

Nieuw beleid

Beleid Participatiewet, armoede en schulden

Diverse landelijke ontwikkelingen vragen om beleidsinspanningen op het gebied van participatie, armoede en schulden.

Zo werkt minister Schouten toe naar een Participatiewet die niet uitgaat van systemen maar van mensen. De minister heeft invulling gegeven aan ruim 20 maatregelen die de Participatiewet vanaf 2024 meer in balans moeten brengen. Gemeenten moeten meer ruimte krijgen om van de regels af te wijken in bijzondere gevallen.

Daarnaast komen door de inflatie, hoge vaste lasten en stijgende prijzen meer mensen in de financiële problemen. Met de Aanpak Geldzorgen, Armoede en Schulden (2022-2025) wil het kabinet het aantal mensen in armoede en schulden terugdringen. De aanpak bouwt voort op het actieplan Brede Schuldenaanpak. Daaronder vallen veel verschillende maatregelen en initiatieven die grote impact hebben op de bedrijfsvoering en informatievoorziening van gemeenten.

Diemen voert een ruimhartig armoedebelief. Dit blijkt onder meer uit het aannemen van de Steunimpuls. Voor onder andere de realisatie van de Steunimpuls hebben we in 2023 capaciteit vrijgemaakt. De doorontwikkeling, realisatie en borging van beleid is intensiever geworden.

De huidige formatie is onvoldoende om alle wettelijke maatregelen te kunnen implementeren en de acties uit het coalitieakkoord te kunnen uitvoeren. De verwachting is dat structureel meer capaciteit nodig is om in Diemen armoede en de effecten daarvan te blijven bestrijden.

Hiervoor ramen we een budget van € 75.000.

Brede inzet bij schuldenproblematiek jongeren

In het coalitieakkoord is de ambitie geformuleerd om niet alleen de schuldenproblematiek snel aan te pakken, maar bij jongeren breed in te zetten op onder meer leefstijl, werk en inkomen om nieuwe schulden te helpen voorkomen. Hier is uitbreiding van personele capaciteit voor nodig. De kosten hiervoor zullen ongeveer € 50.000 bedragen.

Experiment met meer bijverdienen naast bijstandsuitkeringen

In de begroting hebben we € 60.000 opgenomen voor een experiment om meer bijverdienen naast een bijstandsuitkering toe te staan. Dit om re-integratie naar werk of bijvoorbeeld vrijwilligerswerk te bevorderen.

Minister Schouten heeft ruim twintig maatregelen aangekondigd die de Participatiewet vanaf 2024 meer in balans moeten brengen. De eerste maatregel is het verruimen van de bijverdiengrenzen. Op die manier moet werken meer lonend worden voor mensen die werken vanuit een uitkering.

Naar verwachting wordt met deze wetwijziging ook het doel uit het Diemense coalitieakkoord behaald. De gereserveerde gelden voor het experiment zullen dan niet nodig zijn. Vooralsnog wachten we de regeringsmaatregelen af en vragen we geen extra budget aan.

Uitbreiding stadspas voor kinderen

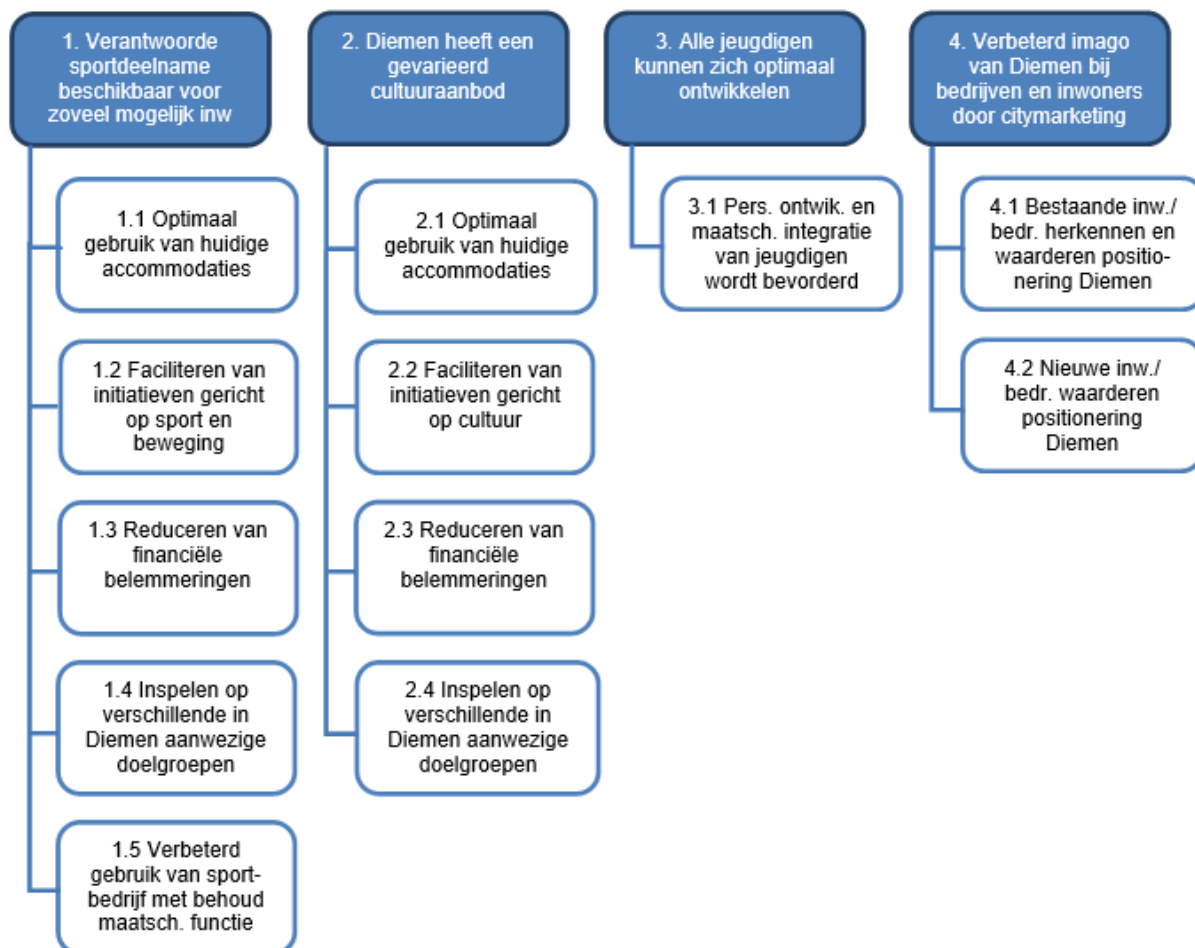
Op 24 november 2022 heeft de raad het voorstel over de Steunimpuls aangenomen. Onderdeel van de Steunimpuls was om het kindaanbod via Stadspas Amsterdam uit te breiden. 23 februari 2023 heeft de raad ingestemd met de uitbreiding van het Stadspasaanbod zodat kinderen in gezinnen met financiële moeilijkheden op een laagdrempelige manier meedoen aan meer educatieve, culturele en sportieve activiteiten.

De financiële gevolgen van dit raadsbesluit betekenen een verhoging voor 2024 en 2025 met respectievelijk € 325.000 en € 165.000.

Vrije Tijd

Doelstellingen in één oogopslag

Vrije tijd

Overzicht ontwikkelingen

Vrije tijd	2024	2025	2026	2027
Nieuwe ontwikkeling				
Gezond en Actief Leven Akkoord				
Totaal Nieuwe ontwikkeling				
Risico				
Zwemvoorziening				
Energiekosten De Omval				
Totaal Risico				
Eindtotaal				

Nieuw beleid

Gezond en Actief Leven Akkoord

Met het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) bouwen we aan het fundament voor een gerichte lokale en regionale aanpak op het gebied van preventie, gezondheid en sociale basis. Het akkoord omvat afspraken over het bereiken van een gezonde generatie in 2040: weerbare, gezonde mensen die opgroeien, leven, werken en wonen in een gezonde leefomgeving met een sterke sociale basis.

Gemeenten kunnen voor hun eigen inzet op de doelen in het GALA een beroep doen op een specifieke uitkering van het Rijk. Wij verwachten dat de gemeente tot en met 2026 van het Rijk een uitkering ontvangt van afgerond € 1,5 miljoen. Voor 2023 heeft Diemen al een bedrag van € 395.000 ontvangen. Op grond hiervan stellen wij voor om zowel de baten als de lasten te verhogen met dit bedrag. In het vierde kwartaal leggen wij de raad een bestedingsplan voor.

Risico's

Zwemvoorzieningen

Sportcentrum Duran

In het coalitieprogramma hebben we toegezegd te onderzoeken hoe we een financieel haalbare en duurzame zwemvoorziening in Diemen kunnen houden, met name voor leeszwekken en verenigingen. Hierbij willen we ook de inwoners van Diemen betrekken. Daarnaast zullen we onderzoeken hoe we de zorgfunctie voor kwetsbare groepen, zoals die nu in het AGO-zwembad is belegd, kunnen invullen.

Dit jaar starten we met het onderzoek en we hopen dit medio 2025 af te ronden.

De verslechtering van ons financiële meerjarenperspectief legt uiteraard druk op de financiële haalbaarheid.

Voor de renovatie van Sportcentrum Duran hebben we € 7,5 miljoen als investeringsbudget in de begroting opgenomen.

Zwembad AGO

Het AGO-zwembad is een zwembad met een zorg- en therapiefunctie in de gemeente Diemen. De gemeente Amsterdam is de grootste subsidieverstrekker aan het zwembad. De gemeente Amsterdam had het voornemen om het AGO-zwembad vanaf 2024 te sluiten. Het Flevoparkbad neemt de zorg- en therapiefunctie van het AGO-zwembad over door een uitbreiding van het doelgroepenbad. In de voorjaarsnota van Amsterdam staat deze ambitie. De uitbreiding van het Flevoparkbad staat gepland voor 2027.

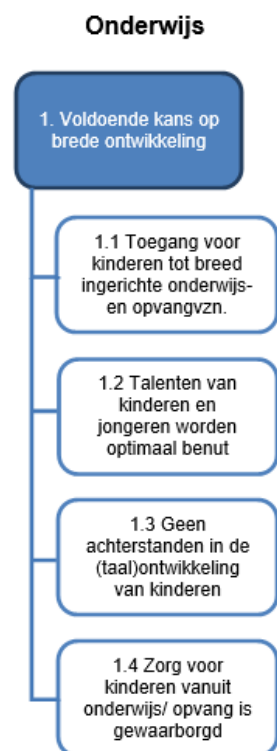
De gemeente Amsterdam wil daarom het AGO-zwembad financieel ondersteunen tot en met 2027. De gemeente Diemen heeft eerder het besluit genomen om tot 2024 het AGO-zwembad financieel te ondersteunen, jaarlijks € 45.000. We verwachten een subsidieclaim van het AGO-zwembad voor de periode 2025-2027 aan de gemeente Diemen. De hoogte van deze incidentele subsidieclaim is nog niet bekend, naar verwachting is deze hoger of gelijk aan de huidige subsidie. We verwachten in de kadernota 2025 hiervoor een concreet verzoek te kunnen voorleggen.

Energiekosten De Omval

Naast het indexeringsbudget is er voor de subsidies in 2024 geen verhoging nodig. Wel is er een risico dat subsidieaanvragen voor 2024 hoger zijn dan de begroting voor de subsidies. De subsidies zijn vooral bedoeld voor organisaties die gevoelig zijn voor inflatieverhoging. Specifiek is er een risico voor theater De Omval. Theater De Omval heeft voor 2023 een structurele aanvraag gedaan van € 110.000 voor de gestegen energiekosten; gestegen personele kosten als gevolg van een CAO-stijging; de gevolgen van de uitbreiding en benodigde personele bezetting en onderhoudskosten. Deze structurele verhoging past nu nog binnen de begroting. De Omval weet nog niet wat de energiekosten voor 2023 gaan zijn omdat de eindafrekening later dit jaar komt.

Onderwijs

Doelstellingen in één oogopslag

Overzicht financiële ontwikkelingen

Onderwijs	2024	2025	2026	2027
Autonome ontwikkeling				
Regionaal Meld- en Coördinatiepunt bij schoolverlaters	-40	-40	-40	-40
Totaal Autonome ontwikkeling	-40	-40	-40	-40
Nieuwe ontwikkeling				
Onderwijshuisvesting				-390
Totaal Nieuwe ontwikkeling				-390
Eindtotaal	-40	-40	-40	-430

Autonome ontwikkelingen

Regionaal Meld- en Coördinatiepunt bij schoolverlaters

Het Regionaal Meld- en Coördinatiepunt (RMC) heeft als doel het voorkomen en tegengaan van voortijdig schoolverlaters (vsv). De afgelopen schooljaren zien we ook in Diemen meer voortijdig schoolverlaters. De belangrijkste oorzaak is dat jongeren gedemotiveerd zijn geraakt in coronatijd. Ook zijn veel studenten vanwege de krapte op de arbeidsmarkt verleid om werk boven school te verkiezen.

De RMC-functie voor gemeenten wordt uitgebreid omdat vanaf 2024 de doelgroep wordt uitgebreid tot 27 jaar (was 23 jaar). Het doel daarbij is een doorlopende begeleidingslijn en jongeren in beeld houden die geen opleiding volgen of werk hebben.

In 2023 onderzoeken we hoe de huidige situatie en uitbreiding zich verhoudt tot de beschikbare capaciteit. Voor deze taakuitbreiding verwachten we een budget van € 40.000 nodig te hebben.

Nieuw beleid

Onderwijshuisvesting

Primair onderwijs

Gemeenten hebben een zorgplicht voor onderwijshuisvesting. De gemeente Diemen heeft de afgelopen jaren geïnvesteerd in de ontwikkeling en nieuwbouw van verschillende brede scholen in het basisonderwijs. Naar verwachting komen de komende jaren nog een aantal scholen in aanmerking voor nieuwbouw of renovatie. In 2023 ronden we de actualisering van het Integraal Huisvestingsplan (IHP) af. Hierin staat welke investeringen de gemeente de komende jaren moet doen voor de huisvesting van onze basisscholen.

Op basis van de normbedragen 2023 verwachten we ten minste € 6 miljoen nodig te hebben om invulling te geven aan deze wettelijke zorgplicht.

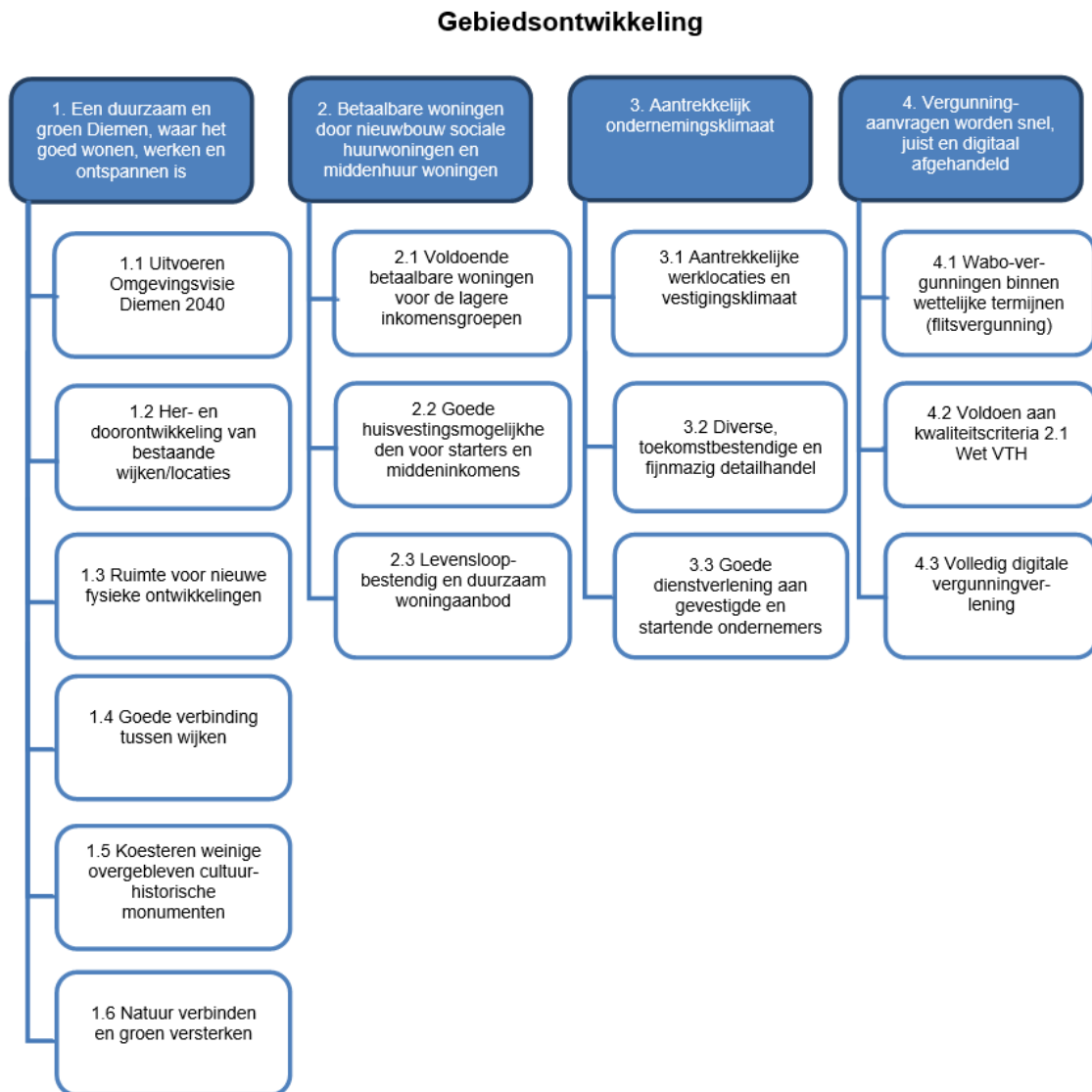
Dit levert een extra kapitaallast op van € 360.000 (afschrijving 50 jaar € 120.000 + rente 4% € 240.000). Het is nog onzeker vanaf wanneer de kapitaallasten exact starten. Aangezien het voorzien in huisvesting voor basisonderwijs een wettelijke verplichting is, dienen we bij de afweging van het gehele voorzieningenpakket rekening te houden met deze toekomstige lasten.

Middelbare school

In het coalitieprogramma hebben we de ambitie uitgesproken ons te blijven inzetten voor de ontwikkeling van een brede middelbare school, passend bij het karakter van Diemen en de behoeften van Diemense leerlingen. In de onderzoeksopdracht voor de zwemvoorziening nemen we ook het onderzoek naar de realisatie van een middelbare school mee. Het gewijzigde financiële meerjarenperspectief legt druk op de financiële haalbaarheid. Voor de bouw van een middelbare school is € 12,5 miljoen als investeringsbudget in de begroting opgenomen. Door de sterk gestegen bouwkosten is dit investeringsbudget naar alle waarschijnlijkheid te laag. In de onderzoeksopdracht voor de gebiedsontwikkeling Diemen-Zuid wordt naast de ruimtelijke inpasbaarheid ook nadrukkelijk de financiële haalbaarheid bekeken.

Gebiedsontwikkeling

Doelstellingen in één oogopslag

Overzicht ontwikkelingen

Gebiedsontwikkeling	2024	2025	2026	2027
Autonome ontwikkeling				
Omgevingswet	-265	-265	-265	-265
Casemanager Vergunningen	-80	-80	-80	-80
Casemanager Vergunningen (Dekking)	80	80	80	80
Meldpunt op basis van de Wet Goed Verhuurderschap	-20	-20	-20	-20
Woonruimteverdeling	-60	-30	-30	-30
Steunpunt Wonen Diemen	-25			
Totaal Autonome ontwikkeling	-370	-315	-315	-315
Nieuwe ontwikkeling				
Markt	-30	-30	-30	-30
Wet versterking Regie op de Volkshuisvesting	-40	-40	-40	-40
Wet versterking Regie op de Volkshuisvesting (Dekking)	20	20	20	20
Totaal Nieuwe ontwikkeling	-50	-50	-50	-50
Risico				
Stagneren grote bouwaanvragen				
Totaal Risico				
Eindtotaal	-420	-365	-365	-365

Autonome ontwikkelingen

Omgevingswet

Regelanalist

Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet zal via het vernieuwde Omgevingsloket, Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) digitaal een aanvraag kunnen worden ingediend. Via het DSO krijgt iemand dan inzicht wat er mogelijk is binnen de fysieke leefomgeving. Het gaat dan om regels die gelden op een specifieke locatie vanuit Omgevingsvisies, omgevingsverordeningen, omgevingsplannen, projectbesluiten en programma's. Verder kan een inwoner of ontwikkelaar een vergunningencheck doen en direct vergunningen aanvragen of meldingen doen. Voor deze digitale routes die 'vragenbomen' worden genoemd, zijn we zelf verantwoordelijk. Dit vraagt om iemand die juridische regels kan omzetten naar begrijpelijke taal (in vaktaal: de regelanalist). Dat vraagt tijdens de implementatie van de Omgevingswet veel incidentele inzet. Maar het bijhouden van die 'vragenbomen' wordt ook een structurele beheerstaak.

De beleidsmatige kant van de Omgevingswet (verordeningen) vergt structureel inzet. Dit is nu nog projectmatig belegd bij de juridisch beleidsmedewerkers. Omdat deze beleidsmedewerkers meer werk hebben in bezwaar- en beroepzaken, bestuurlijke boetes en handhavingzaken door de aanpak van ondermijning en de regels uit de Huisvestingsverordening, kan het beleid onvoldoende opgepakt worden en verliest dit aan actualiteit. Gelet hierop is uitbreiding van de bestaande formatie met een beleidsmedewerker/regelanalist Omgevingswet noodzakelijk: € 100.000 per jaar (structureel).

Beleid ruimtelijke ordening

De Omgevingswet zorgt ook structureel voor een verzwaring van de taken op het gebied van ruimtelijke ordening. Zo moet er een Omgevingsplan voor heel Diemen worden gemaakt. De gemeenten krijgen onder de nieuwe wet meer beleidsvrijheid vanuit het Rijk. Dat vraagt in de gemeentelijke organisatie om meer beleidsvorming. Nieuwe processen en systemen, nieuwe manier van werken en kennis opdoen en behouden. Daarnaast blijven (her)ontwikkelprojecten de komende jaren nog doorgaan in Diemen. De projecten en aanvragen worden alsmaar complexer omdat de ruimte schaarser wordt. Dat vraagt ook een grotere mate van betrokkenheid van beleidsmedewerkers bij participatie. Diemen groeit, waardoor het aantal reguliere aanvragen en principeverzoeken groeit. Tot nu toe is de extra inzet ingehuurd. Hoewel het, gelet op de arbeidsmarkt heel moeilijk is, is ons streven om is om een extra beleidsmedewerker in eigen dienst te nemen (bijvoorbeeld na inhuur). Voor deze uitbreiding is structureel € 100.000 nodig.

Ondersteuning

Met al deze extra werkzaamheden, ook bij Duurzaamheid, willen we extra administratieve ondersteuning inzetten. Hiervoor s een budget van € 65.000 nodig.

Implementatie en transitie

Vanuit het Gemeentefonds draagt het Rijk geld over naar de gemeenten voor de transitiekosten die gemeenten hebben gemaakt en nog maken in de aanloop naar de invoering van de Omgevingswet. Dit geldt ook voor de noodzakelijke voorbereidingen voor de inwerkingtreding van de Wet Kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb). Diemen heeft in 2022 voor de Omgevingswet € 240.000 ontvangen en voor de Wkb € 40.000.

Voor 2023 is dit bedrag nog niet vastgesteld. In 2022 stelde het Rijk in totaal € 150 miljoen voor alle gemeenten beschikbaar voor de compensatie van de invoeringskosten van de Omgevingswet. In 2023 is dit bedrag € 110 miljoen. Als de verdeelsleutel onder gemeenten niet wordt aangepast krijgt Diemen naar verwachting € 176.000 voor de Omgevingswet en € 20.000 voor de Wkb.

In de jaren 2024 tot en met 2025 stelt het Rijk ook nog kleinere bedragen voor dit doel beschikbaar, echter is nog niet duidelijk wat de hoogte van deze bedragen voor Diemen zijn. Deze bedragen zijn niet geoormerkt.

We maken nu extra implementatiekosten door de vertraging van de inwerkingtreding van beide wetten. Zo hebben we soms dubbele kosten omdat bestaande software door de onzekerheden langer in bedrijf moet blijven. Het is nog onduidelijk of die dubbele kosten zich ook in 2024 blijven voortdoen (bijvoorbeeld als nieuwe software nog niet goed functioneert).

Casemanager Vergunningen

We hebben te maken met:

- een toename van het aantal inwoners, maar ook van het aantal woningen
- een toename van het aantal horecalocaties
- een toename van het aantal vergunningaanvragen en meldingen op het gebied van de openbare ruimte (in verband met de bouw en verbouw van woningen) en op het gebied van evenementen
- een toename van het aantal vergunningproducten c.q. aanvragen als gevolg van de regelgeving in de Huisvestingsverordening

Daarvoor hebben we niet meer voldoende ambtelijke capaciteit. Dit maakt dat wij op dit moment onvoldoende in staat zijn om te komen tot een verbetering van onze processen en het sneller kunnen afhandelen van aanvragen. Gelet hierop vragen we om een structurele

capaciteitsuitbreiding voor een casemanager Vergunningen. Dit vergt een budget van € 80.000. Mogelijk kunnen we dit deels dekken door de opbrengsten van de bestuurlijke boetes in het kader van de Huisvestingsverordening en vanuit de legesopbrengsten.

We bekijken nog hoe voor de toekomst de legesinkomsten zich verhouden tot de kosten, omdat door de private kwaliteitsborging (wettelijke regeling treedt gelijktijdig met de Omgevingswet in werking) de aandacht van gemeente de komende jaren verschuift van vergunningverlening naar handhaving, waardoor legesinkomsten wegvallen.

Meldpunt op basis van de Wet Goed Verhuurderschap

Op basis van de Wet goed verhuurderschap hebben gemeenten de verplichting een meldpunt in te stellen waar huurders terecht kunnen met informatie of concrete klachten over de verhuurder. De klachten moeten opvolging krijgen. Dat brengt werk met zich mee. Hiervoor wordt door het Rijk € 20.000 structureel beschikbaar gesteld. Wij gaan er voorsnag van uit dat dit voldoende is voor de benodigde capaciteit.

Woonruimteverdeling

In januari 2023 is de nieuwe woonruimteverdeling van sociale huurwoningen gestart. In het raadsvoorstel van 2021 hadden we kosten begroot voor coördinatie en het behandelen van aanvragen van situatiepunten. Op 13 december 2022 is het collegebesluit genomen voor de implementatie van het nieuwe woonruimteverdeelsysteem per 16 januari 2023. Gebaseerd op de begroting leidt dit tot de volgende bijdrage voor Diemen:

	2024	2025
Kosten automatisering	€ 15.000	€ 10.000
Toetsing aanvragen + afhandelen bezwaar en beroep	€ 40.000	€ 15.000
Beheerkosten organisatie	€ 5.000	€ 5.000
Totaal	€ 60.000	€ 30.000

De totale kosten komen uit op € 60.000 in 2024 en € 30.000 in 2025. De kosten in 2025 zijn structurele kosten.

Steunpunt Wonen Diemen

Huurders met vragen over het huren van een woning kunnen sinds september 2022 terecht bij het Steunpunt Wonen Diemen. Het Steunpunt Wonen is een pilot met een looptijd van twee jaar. De evaluatie is halverwege 2024. De kosten voor de gemeente bedragen € 18.000 van september 2023 tot september 2024. Voor de periode van januari 2024 tot september 2024 wordt er een bedrag € 14.000 aangevraagd.

Bij een positieve evaluatie willen we het Steunpunt Wonen Diemen na september 2024 verlengen. De verwachting is dat de kosten vanaf september 2024 toenemen tot € 21.000 per jaar omdat de bijdrage van de gemeente gebaseerd is op het aandeel particuliere huurwoningen en dat aandeel toeneemt. Voor de periode september 2024 tot en met december 2024 vragen we, onder voorbehoud van een positieve evaluatie, een bedrag van € 5.000.

Daarnaast willen we het juridisch fonds met € 6.000 verhogen. Uit het juridisch fonds betalen we de kosten die het Steunpunt Wonen maakt als er een zaak voor de rechter komt. Als de rechtszaak gewonnen wordt dan vloeien de voorgeschoten kosten weer terug in het fonds.

Totaal is in 2024 een incidenteel budget van € 25.000 nodig.

Nieuw beleid

Markt

Al geruime tijd is het toezicht op de markt, het marktmanagement en de promotie van de markt uitbesteed aan een externe partij. Het budget voor inhuur was toegekend tot en met 2023. We hebben gekeken of deze taak in de huidige organisatie kan worden belegd. Dit is niet mogelijk gelet op de specifieke taak en het feit dat er binnen de teams die hiervoor in aanmerking kunnen komen, geen capaciteit vrij is. Daarom vragen we het budget van € 30.000 structureel in de begroting op te nemen. Als in de toekomst wel binnen de organisatie capaciteit beschikbaar komt, gaan wij dit alsnog intern regelen.

Wet versterking Regie op de Volkshuisvesting

De Wet Versterking Regie op de Volkshuisvesting (Wvrv) moet nog worden ingevoerd. De wet heeft als doel het juridisch instrumentarium van gemeenten, provincies en het Rijk op het gebied van volkshuisvesting te versterken. De actuele opgave is groot en er is gecoördineerde en sturende inspanning van alle overheden nodig. Het voorstel bevat wijzigingen in verschillende wetten, zoals de Omgevingswet, Woningwet, Huisvestingswet 2014 en Wet maatschappelijke ondersteuning 2015. Deze wijzigingen worden met lagere regelgeving uitgevoerd. Dit kan betekenen dat we de sturingsinstrumenten van de gemeente moeten aanpassen.

Een belangrijk sturingsinstrument is het opstellen van een volkshuisvestelijk programma. Gemeenten dienen nu op basis van de Woningwet een woonvisie te hebben. We verwachten wetswijzigingen waarbij de woonvisie in 2026 op moet gaan in een volkshuisvestelijk programma.

Daarnaast maken we een woonzorgvisie. Ook de woonzorgvisie moet onderdeel gaan uitmaken van dat volkshuisvestelijk programma. In de woonzorgvisie schrijven we welke woonopgave er is in de huisvesting van aandachtsgroepen, ouderen en mensen met een lichamelijke, verstandelijke en zintuigelijke beperking en welke zorgopgave er is. De woonzorgvisie stemmen we regionaal af. Het opstellen en afstemmen van de woonzorgvisie is een arbeidsintensief traject dat deels in 2024 plaatsvindt. De provincie stelt subsidie ter beschikking. De subsidiebeschikking wordt nu uitgewerkt. Het is al wel duidelijk dat, als er een subsidie beschikbaar wordt gesteld, er 50% co-financiering door de gemeenten of de regio is benodigd. Het voorstel is om € 20.000 beschikbaar te stellen. Dit betekent dat de lasten met € 40.000 worden verhoogd en baten met € 20.000.

Daarnaast zijn er andere gevolgen voorzien van deze regelgeving, zoals het betrekken van zorgaanbieders bij maken van lokale prestatieafspraken en het aanpassen van de urgentieregeling.

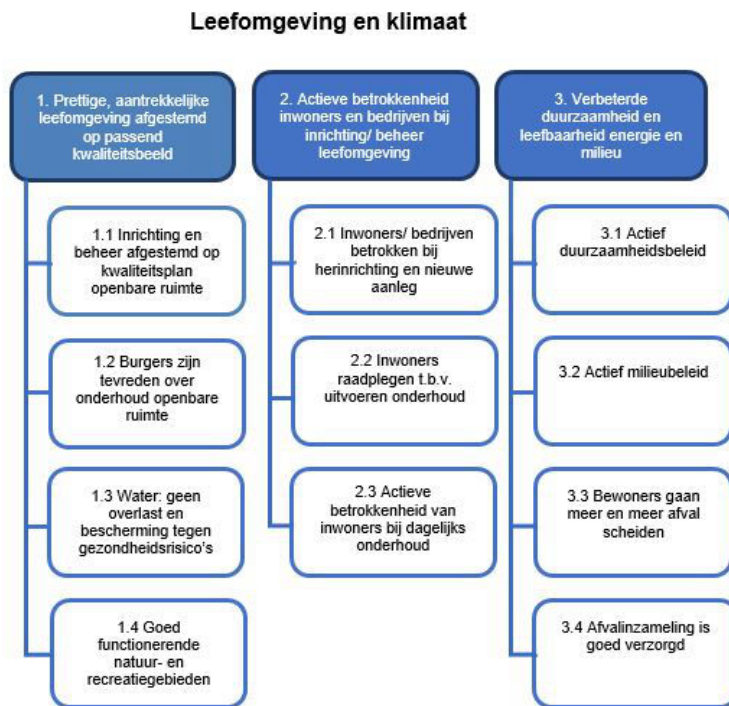
Risico's

Stagneren grote bouwaanvragen

De laatste jaren zijn er bij onze gemeente ieder jaar "grote" bouwaanvragen ingediend. De legesinkomsten hiervan zorgden voor dekking van kosten van inzet van capaciteit voor vergunningverlening en bouw- en woningtoezicht. Komende jaren zien we stagnering van deze aanvragen. Om de legestarieven niet jaarlijks ingrijpend te hoeven aanpassen hanteren we de Egalisatiereserve Omgevingsvergunningen om fluctuaties op te vangen. Momenteel is deze reserve met ruim € 1,5 miljoen nog voldoende gevuld, maar we verwachten dat deze reserve de komende jaren snel zal afnemen. We zullen dat goed blijven monitoren.

Leefomgeving en Klimaat

Doelstellingen in één oogopslag

Overzicht financiële ontwikkelingen

Leefomgeving en klimaat	2024	2025	2026	2027
Autonome ontwikkeling				
Tegemoetkoming Rijk 2023-2030	640	640	640	640
Communicatie en Participatie Energie- en klimaatbeleid	-85	-85	-85	-85
Wijkgericht onderhoud	-110	-110	-110	-110
Ontwikkeling onderhoudscontracten Groen	-50	-50	-50	-50
Ontwikkeling afvalstoffenheffing (Uitgaven)	-960	-960	-960	-960
Ontwikkeling afvalstoffenheffing (Inkomsten)	960	960	960	960
Circulaire economie	-95	-95	-95	-95
Uitvoering isolatieopgave	-100	-100	-100	-100
Aanpak transitievisie warmte	-360	-360	-360	-360
Totaal Autonome ontwikkeling	-160	-160	-160	-160
Eindtotaal	-160	-160	-160	-160

Autonome ontwikkelingen

Tegemoetkoming Rijk 2023 - 2030 capaciteit energie en klimaatbeleid

Het nationale Klimaatakkoord heeft tot doel om de internationaal gemaakte afspraken vanuit het Parijsakkoord uit 2005 te realiseren. Het Klimaatakkoord is gericht op 49% reductie voor de directe uitstoot van CO₂ van in Nederland gevestigde sectoren Elektriciteit, Industrie, Gebouwde omgeving, Mobiliteit en Landbouw ten opzichte van 1990.

Gemeenten hebben een belangrijke taak bij het realiseren van de doelstelling uit het Klimaatakkoord. Voor Diemen gaat het daarbij met name om het grootschalig opwekken van duurzame elektriciteit en warmte (Regionale energiestrategie) en het met de gebouwde omgeving van het gas af te gaan (Transitievisie warmte). Het overgrote deel van de bedrijvigheid in Diemen valt niet onder de sector Industrie maar onder de Gebouwde omgeving. Daarnaast zet Diemen ook in op schone mobiliteit. In Diemen is er vrijwel geen landbouw.

Via de Regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid (CDOKE) krijgt de gemeente hiervoor budget. Dit moet voor ten minste 90% worden besteed aan capaciteit voor de genoemde vijf sectoren. De overige 10% mag worden besteed aan daarbij ondersteunende middelen. Het geld mag worden besteed aan zowel nieuw in te huren capaciteit als aan medewerkers die al langere tijd op de energietransitie voor de genoemde vijf sectoren actief zijn.

In het landelijke coalitieakkoord is voor de jaren 2023 tot en met 2030 is in totaal 5 miljard geoormerkt voor de uitvoeringskosten van gemeenten en 96 miljoen voor regionale samenwerkingsverbanden zoals de RES regio. Uitgangspunt hierbij was het advies “van Parijs naar praktijk” van de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB). De middelen voor de periode 2023-2025 worden toegekend op aanvraag. Om op langere termijn zekerheid over de middelen te bieden, wil de minister zo snel mogelijk een wettelijke regeling opstellen voor het uitkeren van de middelen in de periode 2026 tot en met 2030.

In de jaren 2024 en 2025 krijgen gemeenten minimaal het budget dat is toegekend voor het jaar 2023. De verdeling van de middelen waarmee het macrobudget vanaf 2024 groeit wordt nog nader uitgewerkt en zal deels worden gebaseerd op basis van deze vaste verdeelsleutel (basisfinanciering) en zal deels aansluiten bij de klimaatplannen die gemeenten hebben. Het enige voorbehoud hierbij is dat de in de bestuurlijke afspraken vastgelegde herijking in 2024 voor de periode 2026 -2030 kan leiden tot gewijzigde inzichten wat er nodig is aan middelen.

De gemeente Diemen heeft het CDOKE basisbudget voor de periode 2023-2025 aangevraagd en op 14 april 2023 toegewezen gekregen. Het budget voor een bepaald jaar moet binnen 3 jaar voor ten minste 90% zijn uitgegeven aan personeelskosten voor energie- en klimaatbeleid. Wat dan niet is uitgegeven moet worden teruggestort. Wat in 2023 wordt toegekend moet dus uiterlijk eind 2025 zijn besteed. En wat in 2024 wordt toegekend uiterlijk in 2026, etcetera. Het gaat daarbij om de volgende bedragen:

2023-2025 (uitkering in 2023)	2024-2026 (uitkering in 2024)	2025-2027 (uitkering in 2025)
€ 640.000	€ 645.000	€ 650.000

Het voorstel voor de inzet van het in 2023 ontvangen CDOKE budget is opgenomen in de 2e kwartaalbrief 2023. Het voorstel voor de inzet van de te ontvangen CDOKE budgetten voor de periode 2024 - 2030 is opgenomen in deze kadernota.

Aanpak transitievisie warmte

Voor de wijkgerichte aanpak en aanpak van de bedrijventerreinen, om als gemeente uiterlijk 2040 onafhankelijk te zijn van aardgas, is nodig:

- één of meer wijkmanager(s) voor de wijkgerichte aanpakken
- één manager energietransitie bedrijventerreinen
- projectondersteuning voor de wijkmanager(s) en manager bedrijventerreinen
- een kwartiermaker warmtebedrijf
- specialistische inhuur voor ondersteuning bij technische, juridische en financiële vraagstukken.

De concrete invulling en inbedding hiervan in de gemeentelijke organisatie is nog niet duidelijk. Dit is afhankelijk van de meerjarenplanning die momenteel door de gemeentelijke warmteregisseur wordt gemaakt. Financiering van de benodigde € 360.000 is mogelijk vanuit het CDOKE budget.

Uitvoering isolatieopgave

De op 25 april 2023 vastgestelde meerjarige aanpak 2023-2026 'isolatie en energiebesparing koopwoningen in Diemen' vormt de basis voor de aanvraag van Rijksbudget vanuit het Nationaal Isolatieprogramma (NIP) en de provinciale subsidie (50% cofinanciering) vanuit het Energiebesparingsprogramma koopwoningen Noord-Holland. Voor de uitvoering van deze meerjarige isolatieaanpak is 36 uur per week (1fte) aan inzet begroot. Momenteel wordt al structureel 16 uur per week aan beleidsondersteuning voor de gemeentelijke warmteregisseur ingehuurd. Voorgesteld wordt dit met 20 uur per week op te hogen en de benodigde extra € 100.000 per jaar te financieren vanuit de CDOKE gelden.

Circulaire economie

Het budget van de CDOKE regeling mogen we alleen inzetten voor het terugdringen van directe CO₂ uitstoot door de vijf sectoren uit het nationale klimaatakkoord. De winning van grondstoffen, transport en productie van consumptiegoederen en voedsel voor westerse economieën is de afgelopen decennia grotendeels verplaatst naar andere delen van de

wereld. Het grootste deel van de CO₂ uitstoot en aantasting van het milieu voor de Nederlandse consumptie en productie vindt hierdoor buiten Nederland plaats.

De gemeentelijke duurzaamheidsagenda 2020 - 2025 heeft als doelstelling om ook de indirecte milieu- en klimaatimpact van consumptie en productie elders te verminderen en in 2050 een volledig circulaire economie te realiseren. Om dat te kunnen realiseren wordt voorgesteld vanaf 2024 structureel budget € 95.000 voor 1,0 fte op circulaire economie op te nemen. Dit kunnen we in elk geval tot en met 2030 betalen door het eerder begrote geld voor de warmteregisseur hiervoor te gebruiken. De warmteregisseur mogen we namelijk wél betalen uit de CDOKE regeling.

Communicatie en participatie energie- en klimaatbeleid

In samenspraak met inwoners en raad zijn de afgelopen jaren de belangrijkste beleidskaders voor de energietransitie (de Regionale energiestrategie en de Transitievisie warmte) vastgesteld. Vanuit de Regionale energiestrategie realiseren we grootschalige opwek van duurzame elektriciteit (windmolens en zonnepanelen) en warmte. Vanuit de Transitievisie warmte werken we aan wijkgerichte aanpakken om te isoleren en van het gas af te gaan.

Dit betekent meer overleg, participatie en cocreatie met inwoners. Daarom vragen we uitbreiding naar concrete uitvoeringsgerichte projectmatige en wijkgerichte communicatie en voor het webbeheer en mediacampagnes. Deze extra fte van € 85.000 per jaar zullen we financieren vanuit de CDOKE gelden.

Ontwikkelingen onderhoudscontracten groen

Elk jaar worden er onderhoudscontracten afgesloten voor het groen in gemeente Diemen. De begrote budgetten blijken te weinig. De belangrijkste redenen zijn de prijsstijgingen (inflatie van gemiddeld 12%) en een verandering in het contract met Pantar. Er heeft na 4 jaar een herijking plaatsgevonden, wat eenmalig zorgt voor een toename van 25% van de kosten van het onderhoudscontract. De stijging binnen het contract is, naast de inflatie, vooral terug te zien in het onderhoud aan de vaste planten. Het areaal is sterk toegenomen en blijft, in kleinere omvang, groeien. Dit kwalitatief hoogwaardiger groen vraagt om meer onderhoud.

Het jaarlijks budget wordt daarom structureel overschreden. We gaan vooralsnog uit van een stijging van het jaarlijks budget van minimaal € 50.000 als stelpost.

Bij de begroting 2024 komen wij met een concreter voorstel om de huidige kwaliteit van het openbaar groen in de openbare ruimte in de toekomst te waarborgen.

Wijkgericht onderhoud

Dagelijks onderhoud aan de wegen wordt uitgevoerd door derden. Deze werkzaamheden zorgen er voor dat de verharde wegen er niet alleen kwalitatief goed bij liggen maar ook veilig zijn. Naarmate de wegen ouder worden neemt het onderhoud logischerwijs toe en is reconstructie van de weg en openbare ruimte noodzakelijk. Dat zien we bijvoorbeeld bij diverse locaties in Diemen Noord- en Zuid die toe zijn aan reconstructie.

Prijsstijgingen van 25%, uitlopen van groot onderhoud, toegenomen onderhoudswerkzaamheden en bijgekomen beheer van de openbare ruimte door uitbreiding van het areaal veroorzaken nu reeds overschrijding van het budget.

Wijkbeheer zorgt deels voor het onderhoud in de wijk en handelt meldingen van inwoners over de openbare ruimte af. Met Holland Park is het areaal fors uitgebreid. Inmiddels is de uitbreiding van het areaal zodanig dat extra capaciteit noodzakelijk is om de inzet van

Wijkbeheer op de meldingen openbare ruimte te kunnen blijven borgen. De kosten hiervoor bedragen € 60.000.

Daarnaast willen we de kwaliteit van de openbare ruimte ook in de toekomst waarborgen en is het noodzakelijk om het exploitatiebudget structureel te verhogen. We gaan voor dit moment uit van een stelpost van € 50.000 voor 2024, maar verwachten dat dit niet toereikend zal zijn. Bij de begroting 2024 komen wij met een uitgewerkt voorstel voor structurele verhoging van dit exploitatiebudget.

Ontwikkeling afvalstoffenheffing

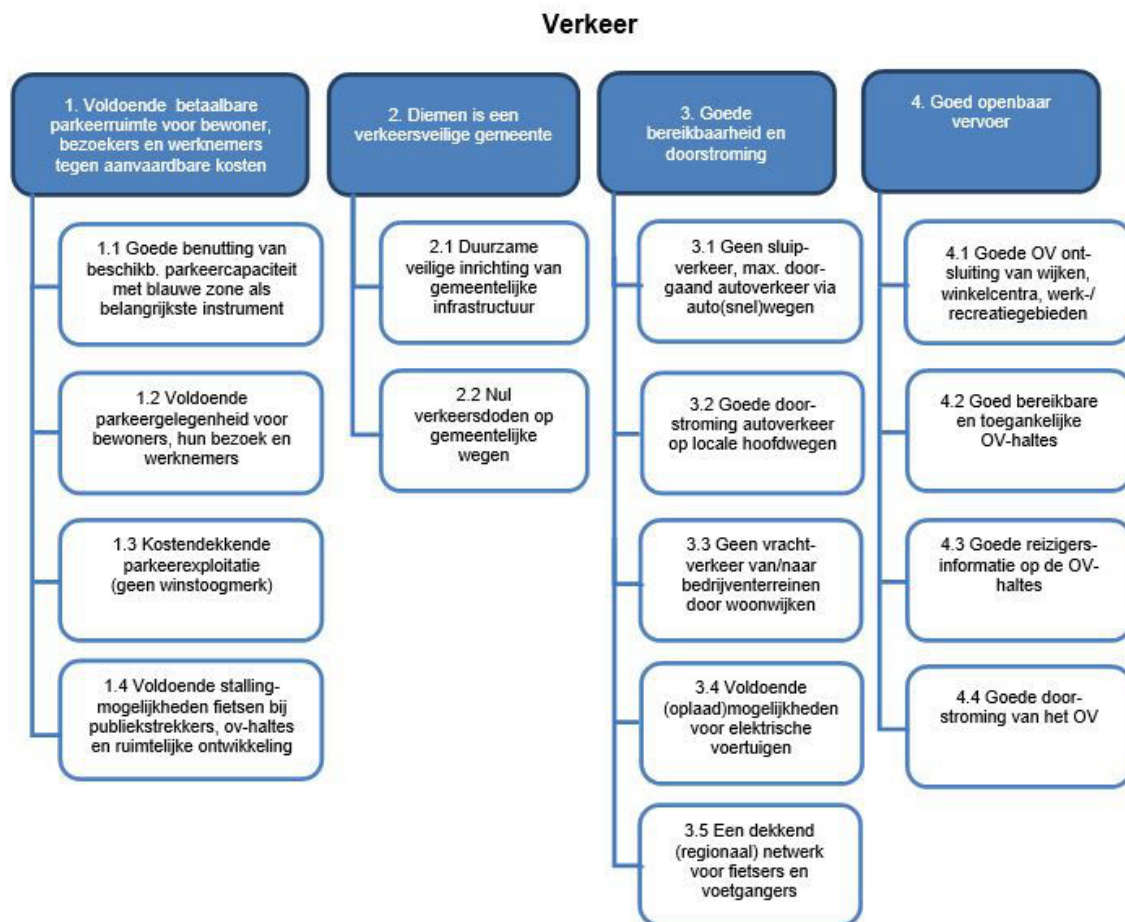
Binnen de afvalinzameling spelen de volgende ontwikkelingen:

- Het ophalen en verwerken van het afval zijn uitbesteed aan N.V. De Meerlanden. De Meerlanden werkt de inflatie met twee jaar vertraging door. In 2024 wordt een indexering van 6 á 7% aangegeven.
- Er zijn maatregelen genomen en investeringen gepleegd om ons afval beter te scheiden. De investeringen leveren afschrijvingslasten op, terwijl de betere scheiding minder restafval oplevert en dus ook minder verwerkingskosten. Inmiddels ervaren we dat de scheiding van het restafval op dit moment nog niet afdoende is om de kosten van de investeringen te dekken;
- De laatste jaren heeft de coronacrisis veel invloed gehad op de aangeboden hoeveelheid afval. Ook het hybride / thuiswerken heeft invloed op de aangeboden hoeveelheid afval. Tenslotte zien we bij de oplevering van nieuwe woningbouwprojecten een grote toename van de afvalstroom;
- De Egalisatiereserve Afvalstoffenheffing is leeg en daardoor onttrekken we vanaf 2019 de tekorten op de afvalstoffenheffing uit de algemene middelen/reserve. Totaal tot en met 2022 is dat inmiddels € 714.000. Uitgangspunt is dat de afvalstoffenheffing 100% kostendekkend is.

Bijna alle van bovenstaande ontwikkelingen hebben een negatieve invloed op de tariefontwikkeling. Grove inschatting is dat dit tot een verhoging van 20% leidt! Vertaald in euro's is dat voor meerpersoonshuishouden een verhoging van € 75 en voor eenpersoonshuishoudens een verhoging van € 60. In de begroting 2024 zullen we voorstellen hoe hier mee om te gaan.

Verkeer

Doelstellingen in één oogopslag

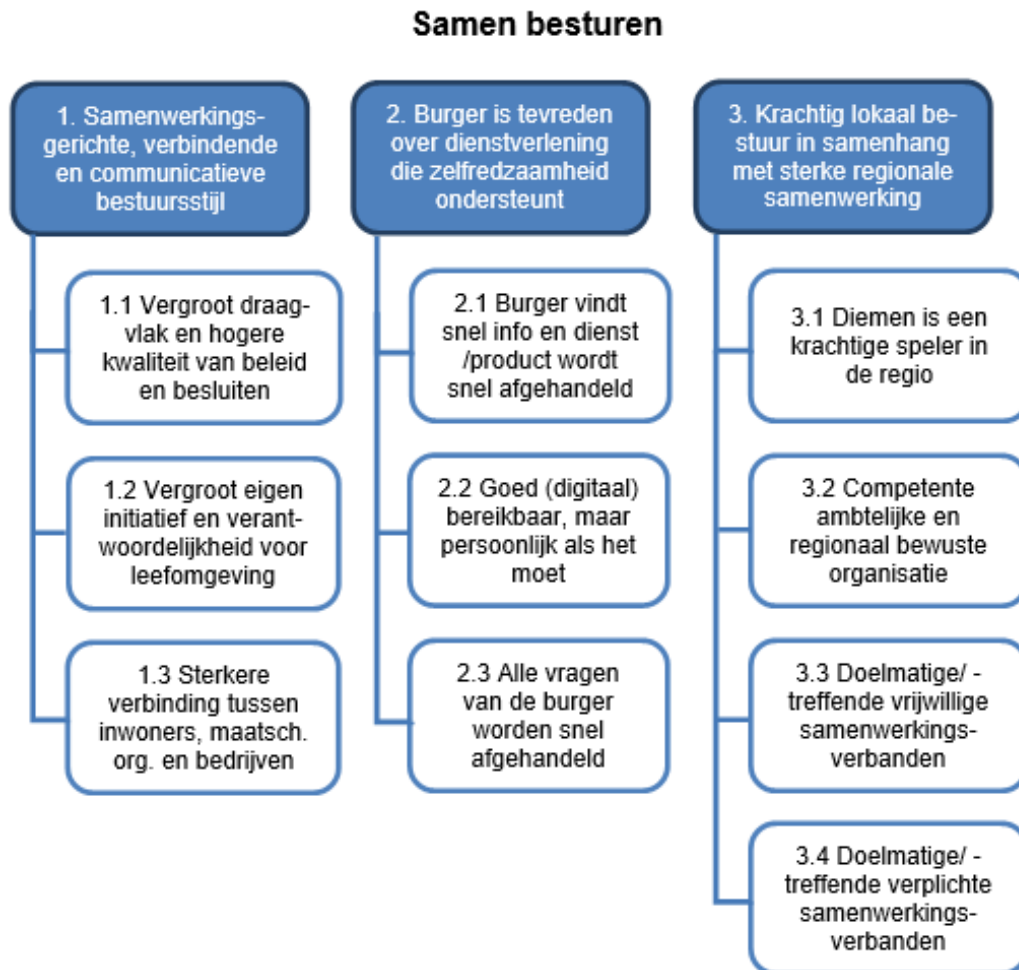
Overzicht financiële ontwikkelingen

Verkeer	2024	2025	2026	2027
Autonome ontwikkeling				
Totaal Autonome ontwikkeling				
Nieuwe ontwikkeling				
Totaal Nieuwe ontwikkeling				
Eindtotaal				

Voor dit programma zijn geen autonome of nieuwe ontwikkelingen opgenomen.

Samen besturen

Doelstellingen in één oogopslag

Overzicht ontwikkelingen

Samen besturen	2024	2025	2026	2027
Autonome ontwikkeling				
Doorontwikkeling team P&O	-110	-85	-85	-85
Omgevingswet	-30	-30	-30	-30
Aanbesteding nieuwe accountant	-20	-20	-20	-20
Totaal Autonome ontwikkeling	-160	-135	-135	-135
Nieuwe ontwikkeling				
Datagedreven werken en sturen	-105	-105	-105	-105
Interne dienstverlening	-45	-45	-45	-45
Uitbreiding aantal fractieopvolgers	-10	-10	-10	-10
Raadscommunicatie	-5	-5	-5	-5
Programma Voor en met Diemen	-130			
Totaal Nieuwe ontwikkeling	-295	-165	-165	-165
Eindtotaal	-455	-300	-300	-300

Autonome ontwikkelingen

Doorontwikkeling team Personeel & Organisatie

In 2022 heeft het team Personeel & Organisatie van Duo+ (P&O) mooie stappen in haar ontwikkeling gezet. De veranderopdracht voor P&O was zich te ontwikkelen tot business partner: 'een stevige strategische adviespartner voor de DUO-organisaties op het gebied van personeel en organisatieontwikkeling'. Deze veranderende rol van P&O is nodig om P&O ook in de toekomst van waarde te laten zijn.

We zijn gestart met twee klantteams voor vier organisaties. Door de groei van de DUO-organisaties en de daardoor toenemende vragen, heeft het team P&O zich in 2022 inmiddels in drie klantteams georganiseerd: team Diemen, team Uithoorn/Ouder-Amstel en team Duo+.

De doorontwikkeling van team P&O vraagt om een fulltime teamleidersfunctie, daarom is een uitbreiding van deze functie met 0,5 fte noodzakelijk. Ook hebben we uitbreiding van de advies- en recruiterfunctie nodig. De kosten voor Diemen bedragen hiervoor € 60.000 en zijn structureel.

Voor de overige nieuwe P&O-ontwikkelingen nemen we in 2024 € 25.000 incidenteel en € 25.000 structureel op. In overleg met Duo+ en de andere DUO-organisaties bepalen we in een later stadium in welke volgorde de nieuwe ontwikkelingen opgepakt moeten worden. Te denken valt dan aan ontwikkelingen op het gebied van arbeidsmarktcommunicatie, inclusief werkgeverschap, opleidingen en ontwikkelingen, vitaliteit en duurzame inzetbaarheid, integriteit en arbozorg.

Omgevingswet

Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet neemt de beheerlast bij Functioneel Beheer toe. Door de decentralisatie in het ruimtelijk domein, die in de Omgevingswet wordt geregeld, is een nieuwe applicatie nodig voor de verstrekking van omgevingsvergunningen. Deze applicatie is complexer qua inrichting dan de huidige applicatie. Als zodanig kent het dus een hogere beheerlast, daarnaast geldt dat de applicatie de komende

jaren nog flink wordt doorontwikkeld. Zo moet de aansluiting met het landelijke digitale nog (door)ontwikkeld worden.

De eerstkomende jaren is er in het ruimtelijk domein sprake van twee extra systemen: een planvormingssysteem voor Omgevingsplannen en een regelbeheersysteem voor toepasbare Regels (één van de noviteiten onder de Omgevingswet). Het gaat hier om geharmoniseerde systemen waarvan het functioneel applicatiebeheer bij team I&A belandt, die alle applicaties van de gemeente beheert. Wij verwachten 0,5 tot 1,0 extra fte nodig te hebben om deze extra beheertaken adequaat uit te kunnen voeren. Uiteindelijk levert dit voor Diemen een hogere bijdrage aan Duo+ op. De kosten voor Diemen bedragen € 30.000.

Aanbesteding nieuwe accountant

De afgelopen maanden is samen met de andere DUO-gemeenten de aanbesteding doorgelopen voor de accountantscontrole van de jaarstukken. Uit de aanbestedingsprocedure kwam naar voren dat de huidige prijszetting niet toereikend is. Het budget van € 60.000 dient met € 20.000 verhoogd te worden.

Nieuw beleid

Datagedreven werken en sturen

Datagedreven werken

Datagedreven werken en sturen is steeds belangrijker voor gemeenten. Er is een toenemende mate vraag om data te genereren en te ontsluiten. Dit voor gebruik in processen maar ook voor onderbouwing en advisering beleidsvorming.

In 2023 is het team Informatisering & Automatisering (I&A) van Duo+ gestart met het vormen van een Datacluster met 1,5 fte aan data-analisten. Verdere groei van dit Datacluster is noodzakelijk om aan de vraag te voldoen. De verwachting is dat het Datacluster gaat uitgroeien naar ongeveer 4,0 fte. Om aan de groeiende vraag tegemoet te komen is in 2024 de uitbreiding van 1,0 fte voor een data-analist nodig. De kosten hiervoor worden verrekend in de bijdrage die Diemen aan Duo+ betaald. Deze uitbreiding leidt voor Diemen tot een structureel hogere bijdrage van € 30.000.

Programma 'Datagedreven sturen'

Het programma Grip op Sociaal Domein is gestart in september 2021 en had een looptijd tot maart 2023. Gelijktijdig met het programma Grip op Sociaal Domein zijn de gemeenten Ouder-Amstel en Uithoorn gestart met het programma Datagedreven Sturing Sociaal Domein. Het afgelopen jaar is de gemeente Diemen waar mogelijk gezamenlijk opgetrokken met dit programma. Voor 2023 is de wens voor één gezamenlijk programma voor Diemen, Ouder-Amstel, Uithoorn en Duo+ op het gebied van datagedreven sturing.

Door vanaf 2023 te gaan samenwerken, bundelen de organisaties hun krachten en verwachten zij sneller tot resultaten te komen voor alle organisaties. Dit verwachten zij door de resultaten uit beide programma's uit 2022 te ontsluiten voor alle drie de gemeenten, de (denk)kracht uit de vier organisaties te bundelen en de uitvoeringslast voor de afdeling I&A van Duo+ terug te brengen door te harmoniseren op de randvoorwaarden die datagedreven werken met zich meebrengt.

De kosten voor het programma worden verdeeld onder de DUO-gemeenten. Voor Diemen bedragen de kosten voor de deelname aan het programma een structureel € 75.000.

Interne dienstverlening

Servicedesk Duo+

De formatie van de Servicedesk in Duo+ is sinds 2016 ongewijzigd. In de opstartfase en eerste jaren van Duo+ was dit voldoende vanwege de implementering van een selfserviceportal en de continue aanpak om processen efficiënter in te richten. Gedurende de jaren is de vraag verdubbeld. Dit is het gevolg van de groei van de DUO-organisaties en de steeds verder digitalisering van alle processen. De Servicedesk speelt voor de teams Interne Dienstverlening en het Team I&A een steeds grotere frontofficerol. Hierdoor is de werkdruk hoog. Ondanks het aanpassen van de openingstijden is ingrijpen noodzakelijk. Door de uitbreiding van 1,0 fte verwachten we de dienstverlening op niveau te kunnen houden. Voor Diemen levert dit een hogere bijdrage van € 25.000 op.

Postintake in archief

Door de decentralisatie van de interne controle en de wettelijke verplichting vanuit de archiefwet om strak te sturen op de interne controle op postintake en archief is in 2022 iemand voor 0,5 fte belast met deze taken. Dit is niet toereikend. We krijgen meer post, er zijn veel maatwerkafspraken, en er volgen veel acties uit het zaakgerichtwerken. Het is van groot belang dat de huidige parttime functie wordt omgezet naar een fulltime functie. De kosten voor Diemen bedragen € 20.000.

Uitbreiding aantal fractieopvolgers

Met het toenemende aantal taken en de hoge werkdruk is er bij de gemeenteraad behoefte aan uitbreiding van het aantal fractieopvolgers tot maximaal twee per fractie. Het Reglement van orde is bij raadsbesluit d.d. 1 juni 2023 hierop aangepast.

Fractieopvolgers ontvangen een vergoeding zoals vastgelegd in de Verordening rechtspositie raads- en commissieleden gemeente Diemen 2020 van € 1.700 per jaar. Niet elke fractie zal van de verruiming gebruik maken. Uitgaande van zeven fracties zijn de mogelijke extra kosten op jaarbasis maximaal €10.000.

Raadscommunicatie

De raad wil haar communicatie verbeteren om inwoners beter te betrekken bij en te informeren over de lokale politiek. Er is nu geen budget beschikbaar voor raadscommunicatie anders dan dat enkele kleine uitgaven uit het werkbudget van de griffie worden betaald. Met de komst van de plaatsvervangend griffier wordt de communicatie verder geïntensiveerd. Denk aan foldermateriaal, promotie motiemarkt en rubriek 'Berichten uit de raad' op de gemeentepagina in het DiemerNieuws. Hiervoor wordt een apart budget van € 10.000 voorgesteld. Het bestaande budget Abonnementen, lidmaatschap en contributies kent jaarlijks een overschot. Voorgesteld wordt om een bedrag van € 5.000 over te hevelen, zodat feitelijk € 5.000 benodigd is.

Programma Voor en met Diemen

In 2022 zijn we het programma Voor en met Diemen gestart. Dat moet een impuls geven aan de gemeente als dienstbare, mensgerichte en verbindende organisatie. Het programma bestaat uit drie programmalijnen: participatie, communicatie en dienstverlening. In 2022 stelde de gemeenteraad het Ambitiedocument Voor en met Diemen, het Kader voor Participatie en het Kader voor Communicatie vast. Het Dienstverleningskader volgt medio 2023. Voor de uitvoering van de acties uit deze beleidskaders is een programmaplan opgesteld. Het programma had een looptijd tot en met december 2023. Door o.a. de latere start van het programma en de beperkte beschikbaarheid van capaciteit is de resterende looptijd niet voldoende. We kunnen dan niet de nog openstaande acties oppakken en de beloofde resultaten behalen. Het college besloot daarom het programma met een jaar te verlengen t/m 31 december 2024.

Verlenging creëert meer tijd om de acties en projecten uit het programma goed uit te voeren, het programma succesvol af te ronden en de veranderingen binnen de organisatie te borgen voor de periode na het programma.

Voor de verlenging is een incidenteel budget van in totaal € 130.000 nodig. Dat betreft de formatie voor een programmamanager en programmamedewerker voor een jaar (beiden 0,5 fte). Daarnaast is een werkbudget voor uitvoering nodig van € 50.000 om een aantal (grote) projecten uit te voeren. Dan gaat het om o.a. een goede doelgroepanalyse (gekoppeld aan het meer inzetten van lokale netwerken), uitwerking van het uitdaagrecht, de communicatie met specifieke doelgroepen en een handboek participatie.

Financiën

Overzicht ontwikkelingen

Financiën	2024	2025	2026	2027
Gevolgen Jaarrekening 2022				
Opbrengst OZB niet-woningen	350	350	350	350
Totaal Gevolgen Jaarrekening 2022	350	350	350	350
Autonome ontwikkeling				
Oplopende rente	-100	-300	-500	-700
Totaal Autonome ontwikkeling	-100	-300	-500	-700
Nieuwe ontwikkeling				
Energiekosten	-250	-250	-250	-250
Totaal Nieuwe ontwikkeling	-250	-250	-250	-250
Eindtotaal	-	-200	-400	-600

Gevolgen Jaarrekening 2022

Opbrengst OZB niet-woningen

Uit de jaarrekening 2022 is gebleken dat de OZB-opbrengsten van niet woningen hoger is dan waar we rekening mee hielden. Het eigenarendeel als het gebruikersdeel kunnen respectievelijk met € 175.000 en € 170.000 verhoogd worden. Oorzaak hiervan is dat de er minder bedrijfspanden leeg staan, en dat de WOZ-waarden meer zijn gestegen dan verwacht.

Autonome ontwikkelingen

Oplopende rente

Langlopende leningen

Voor de financiering van investeringen trekt de gemeente langlopende leningen aan. De laatste jaren konden deze betaald worden uit de ontvangsten van grondverkoop. Daarnaast konden we door het negatieve rentepercentage op kortlopende (kasgeld)leningen voordelig kortlopend geld lenen. Inmiddels zijn de ontvangen gelden voor grondverkoop ingezet voor investeringen en het aflossen van eerder aangegane langlopende leningen. Omdat de rente is gestegen, is kortlopend geld lenen niet meer aantrekkelijk en moeten we langlopende geldleningen aantrekken.

In Diemen zijn we fors aan het investeren. Het banksaldo is niet meer toereikend om deze kosten te financieren en we verwachten geen grote opbrengsten uit grondverkoop. Ondertussen investeren we nog volop (bijvoorbeeld de ondertunneling van het spoor en de verbouwing van De Omval). Om dit te kunnen betalen, hebben we in februari 2023 een nieuwe langlopende leningen aangetrokken. Dit doen we conform de afspraken in het Treasurystatuut.

Risico rentestijging

Het afgelopen jaar is de rente gestaag aan het stijgen en de voorspelling is dat de rente nog verder zal oplopen. Dit heeft gevolgen voor onze financieringspositie. Zowel de rente van kort- als langlopende leningen loopt op. Zo zien we dat de rente van een langlopende

lening in juni 2022 nog met een rentepercentage van 2,08% werd verstrekt en de recent aangetrokken lening uit februari 2023 een rentepercentage van 3,11% kent. Dit houdt in dat we onze behoorlijk rentepercentage ingrijpend moeten aanpassen.

Jaar	Rentepercentage	
	Begroting 2023	Begroting 2024
2024	1,50 %	3,50 %
2025	1,75 %	4,00 %
2026	2,00 %	4,50 %
2027	2,25 %	4,50 %

De rente-aanpassing heeft gevolgen voor de begrote rentekosten van leningen die we moeten herfinancieren en voor nieuwe leningen.

Op basis van onze huidige leningenportefeuille en onze financieringsbehoefte²lopen de rentekosten de komende jaren aanzienlijk op. Hieronder de verhoging van de rentebudgetten van de langlopende leningen de komende vier jaar.

2024	2025	2026	2027
€ 100.000	€ 300.000	€ 500.000	€ 700.000

Nieuw beleid

Energiekosten

In 2022 zijn de energietarieven van gas en elektriciteit explosief gestegen. Met name in het derde en vierde kwartaal van 2022 waren de prijzen enorm hoog. Hier hebben we in de begroting 2023 rekening meegehouden door een stelpost van € 150.000 op te nemen.

De laatste maanden dalen de gasprijzen. De markt is onstabiel. Desondanks verwachten we niet dat de gasprijzen zo extreem gaan stijgen als afgelopen jaar. Dit komt mede door de Rijksmaatregelen. De vraag is op welk niveau de prijzen gaan stabiliseren.

Onze gemeentelijke energie nemen we af bij één leverancier 'De Vrije Energie Producent B.V.'. Deze leverancier is destijds naar voren gekomen vanuit een Europese aanbesteding met meerdere gemeenten. Het contract met deze leverancier loopt nog tot 1 januari 2024. Het contract kent geen vaste energieprijzen maar zogenoemde 'klikmomenten'. Vier keer per jaar worden de prijzen voor gas en elektra aangepast aan de op dat moment geldende prijs.

Met meerdere gemeenten hebben we een nieuwe Europese aanbestedingsprocedure gevolgd. Per 1 januari 2024 stappen we over naar de nieuwe leverancier.

In de 2e kwartaalbrief 2024 hebben we een poging gedaan te berekenen wat de gevolgen van de energiecrisis zijn voor ons gemeentelijke energiekosten. Grootste onzekere factor hierin is de prijs, maar ook het verbruik is lastig te bepalen. Vandaar dat we in deze kadernota voorstellen de stelpost van energiekosten met € 250.000 te verhogen tot € 400.000. Hopelijk is er bij het opstellen van de begroting meer duidelijkheid en kunnen we de kosten betrouwbaarder inschatten.

² afgeleid van het investeringsplan uit de programmabegroting 2023